

EUSKAL IDAZLEEN ELKARTEARI GUTUNA

Adiskideok:

Abuztuko gure arteko bileran esana, itzultzaile politika berezi baten premia zela eta, lerro hauen bitartez zehaztu nahi nizueke; eta hasieratik bertatik aitortu behar dut, gainera, ideiarene orijinaltasun eza, zeren, adibide baterako, aintzakotzat hartua izan baitzen, Prat de la Riva-ren esku-tik, Catalunyan, eta hori gerra aurreko garaietan eta ondorio jakinekin: Carles Riba, poeta eta itzultzaile ospetsua, politika haren «fruituetako» bat bezala juzkatzen dute kata-landar askok.

Idea aski sinplea da: Diru publikoa erabiliz, Euskal Era-kundeak ahalik eta jende gehien bidali beharko luke —orda-indurik, bizpahiru bat urtetarako— Europako kapitale kul-turaletara, Erromara, Parisera, Barcelonara, Madrilera, Ber-linera, Estokolmora, etc., hango hizkuntza eta kultura ikas eta estudiatu lezan, gero, handik itzuliz edo itzuli gabe, traduktore bihurtzeko... traduktore frantzeseratik, edo italie-ratik edo alemaneratik etc. euskarara, noski.

Epe luzerako planteamendua dugu, noski, hemen egiten dudana, baina gonparaziorik ere ez duena —Euskal Herria-ren kultura aberastasunaren arabera— gaur egun, itzul-tzaile kontuan, enplegatzen den diruarekin (Udaletxetako itzultzaile hilabetero ordainduak dauzkat gogoan; lan antzua, antzurik bada; urrea hauts bihurtzeko bide zuzenetako bat).

Guk *euskal* adjetiboaz ornitzen dugun *kultura* delakoa beste kultura batzuen satellite hutsa dela konprenitu ez duenak, ez du ideia hau beharrezkoa ikusiko.

Itzulpena literaturan diren jeneroetan zailenetakoa dela konprenitu ez duenak, luze eritziko dio bizpahiru urtetako epeari. Oraintxe bertan argitaratzen ari diren zenbait itzulpen ikusi besterik ez dago arazo honen larritasunaz ohartzeko; bertsozale batek esango lukeen bezala, itzulpena ez da gau erdiko ahuntzaren eztula, eta ona ez den itzulpena, kaltegarria da euskara hizkuntza literarioa bihurtzeko helburuari buruz.

Itzultzaile berezi hauen bitartez, hainbat problema konponduko lirateke; behintzat zuzenki iritsiko ginateke —eta ez gaztelararen bitartez— Europako kultura gehienetara. Gainera, urte batzuren buruan, itzultzaile-sortzaile kopuru bat sortuko litzateke... bertsolari eskoletatik bakarrik ez da bizi gizona, ezta euskalduna ere.

Inoiz ideia hau aurrera joango balitz, bi hitz jendearen hautaketari buruz:

Lehena euskara *oso ondo* dakiena behar duela izan esateko. Bigarrena, literatur zalea behar duela izan esateko. Ez literaturaz informazio asko daukana bakarrik baita idazteko ohitura duena ere, ...azterketak egingo balira, erredaktatzeko gaitasuna asko baloratu beharko litzateke; titulu akademikoak, aldiz, ahalik eta gutxiena («hainbat unibertsitari ikusi ditut nik, bere analfabetismoa ezin disimulaturik», opereta batetan ia ia esaten den bezala).

Barkatu korrika eta presaka egindako lerro hauetan, apika, ixuri zaizkidan oker eta nahaspideak.

Adiorik ez,

Bernardo Atxaga